

48.

Katalog:

- eksistencializem v književnosti
- filozofija absurda v književnosti

Berilo 2, str. 126

ALBERT CAMUS : TUJEC

Eksistencializem v filozofiji:

To je nauk, ki trdi, da bistvo človeka ni vnaprej določeno z višjimi božjimi, naravnimi apriornimi zakoni. Človek je po svojem bistvu svobodna eksistenca, ki ni z ničemer določena vnaprej. Živeti mora v zavesti svoje popolne svobode, neutemeljivosti svojega bitja, zaradi česar se mu svet kaže kot nekaj nesmiselnega, brez višje vrednosti in cilja. Svet mu deluje kot nekaj **absurdnega**. Čuti se osamljenega v svetu, ki mu je tuj. Navdajata ga strah pred smrtjo in tesnoba pred lastno odgovornostjo. Ker ga nič ne določa vnaprej, je v svojih dejanjih popolnoma svoboden in za vse odgovoren. Nauk se je začel oblikovati že v 19. stoletju pri filozofu Kierkegaardu.

Eksistencializem v književnosti:

Pojavi se pri Tolstoju, Ibsenu in Strindbergu, po letu 1900 pa pri Rilkeju, Gidu in Kafki. O pravi eksistencialistični književnosti lahko govorimo šele po letu 1930, ko se takšna tematika (absurdnost, tesnoba, svoboda, odgovornost...) začne uveljavljati v francoskih romanih, novelah in dramah in ko v nekaterih delih preraste v glavno vsebinsko podlago.

Absurd je nesmisel. Bistvo ideje absurda leži v odnosu posameznik - družba. Vsak posameznik teži k skladnosti, popolnosti, sreči, česar mu družba ne daje, zato ostaja to razmerje nesmiselno, absurdno.

Tujec kot klasično eksistencialistično besedilo – (Tujec) je primer silno realistične, idejno pa eksistencialistične proze. Glavna oseba tega dela Meursault je "absurden človek". Življenje doživlja kot nesmiselno. Posebnost Meursaulta je ta, da se te absurdnosti jasno zaveda, medtem ko si jo drugi prikrivajo, v tem pa je njihova neiskrenost. Iz njegovega življenjskega spoznanja o nesmiselnosti vsega sledi posebna življenjska drža. Zavrača absurd s tem, da noče sodelovati v lažnivem upanju v smisel, ki ga družba načrtno goji in zahteva. Njegova drža je posebna oblika upora zoper absurdnost sveta.

Vsebina:

1. Prvi odlomek je iz začetka knjige, ko dobi Meursault obvestilo, da mu je umrla mati. Novico sprejme hladno, brez čustev, saj je edino vprašanje, ki si ga zastavi, kdaj je umrla. Tudi njegova pripoved o dogodkih, ki so sledili, je hladna.

Ob 14.00 je šel na avtobus in se odpeljal v hiralnico v Marengo (80 km iz Alžira). Večino poti je prespal. Šefa je prosil za dva dni dopusta in si izposodil kravato in žalni trak. Ko je prispel do hranilnice, so ga napotili k ravnatelju, da bi uredil formalnosti. Matere ni obiskal že leto dni.

Meursault je odšel na pogreb svoje matere. Drugi dan, v soboto, se je odpeljal kopat, srečal Marijo Cardonovo in se zapletel v ljubezensko razmerje. V nedeljo se je dolgočasil in drugi dan po službi je na stopnicah srečal Salamana s psom. Potem je vstopil drug Meursaultov sosed, Raymond Suites, ki ga je povabil k sebi. Pripovedoval mu je o tem, kako je pretepel nekega Arabca, brata svoje ljubice. Vprašal ga je za nasvet, kako naj kaznuje ljubico, ki ga je varala. V soboto sta z Marijo odšla na plažo in potem k njemu. Drugo nedeljo so Meursault, Marija in Raymond odšli k Raymondovem prijatelju Massonu in njegovi ženi. Tam so srečali Arabce in nastal je pretep, v katerem je bil Raymond ranjen. Kasneje sta Meursault in Raymond odšla na sprehod do nekega studenca, kjer sta zopet srečala Arabca, ki sta se zaradi Raymondove pištole umaknila. Tako sta se Raymond in Meursault vrnila, vendar je odšel Meursault nazaj in tam štirikrat ustrelil v Arabca. Po aretaciji so ga večkrat zasliševali. Najprej je k njemu prišel odvetnik, drugo zaslišanje pa je imel pri preiskovalnem sodniku. V procesu so zaslišali priče in Meursaulta obsodili na smrt.

2. Drugi odlomek je s konca knjige, ko Meursaulta v zaporu obišče spovednik, vendar se Meursault noče spovedati in ne dovoli, da bi spovednik molil zanj. Vso svojo jezo iztisne iz sebe ko vpije na spovednika. Po spovednikovem odhodu se počuti umirjenega. Pri tem se spomni na svojo mater in končno le pokaže svoja čustva. Želi si, da bi bilo na njegovem obglavljenju čim več ljudi, ki bi ga sprejeli s sovraštvom.